

El Franctirador Francesc Mestre i Noè

En aquest país, de tanta tradició associativa, sempre hi ha qui, pel seu compte i risc, amb voluntat de servei públic o per pura ambició personal, prova de fer coses que els altres no s'atreveixen. Per exemple: crear un periòdic, per més detalls, en català i a Tortosa, i en el trànsit entre el segle XIX i el XX, cosa que ben aviat va veure -ell i tothom- que era una temeritat, a causa de la situació política espanyola, amb el bipartidisme inaugurat amb la Restauració, ara liberals i després conservadors, i de la situació catalana, tan pendent de l'espanyola, amb altes taxes d'analfabetisme en la pròpia llengua (poc després vindria Pompeu Fabra i arreglaria el desgavell) i quan just la dreta regionalista catalana, amb el

partit La Lliga, tractava de traure el nas per defensar Catalunya i, de pas, els seus propis interessos econòmics.

Aquest era l'escenari -recordo, a Tortosa- en què Francesc Mestre i Noè (Tortosa, 1866-1940), home de múltiples sabers i ocupacions (periodista, arxiver, llibreter, ideòleg del catalanisme renaixent i pensador) va crear i publicar, entre 1899 i 1902 (escassament tres anys), el periòdic *La Veu de Tortosa*, el primer pensat i publicat en català que inaugurava el segle XX al sud de Catalunya, on el sentiment de catalanitat encara estava, també, per inaugurar.

Un context que calia estudiar i difondre, que és el que ha fet la seva besneta Maria Mestre i Prat de Pà-

dua, llicenciada en història per la UB, amb el completíssim volum de 350 pàgines, *El Franctirador. Francesc Mestre i La Veu de Tortosa*, que ha publicat recentment Rafael Dalmau, editor, a Barcelona, amb el número 42 de la Col·lecció Camí Ral. Al pròleg d'aquest llibre, Borja de Riquer i Permanyer -director de la tesi doctoral que Maria Mestre està realitzant sobre la figura, obra i temps del seu besavi- destaca la soledat personal i política de Francesc Mestre a la seva Tortosa de finals del XIX i, en aquest aspecte, recorda que els historiadors Pere Anguera i Josep Termes ja van qualificar-lo de franctirador, en el sentit que va atrevir-se, en un context social, polític i cultural hostil, a alçar la bandera de la catalanitat, amb el

desig de "desvetllar l'esperit català de Tortosa".

No fou pas fàcil: el règim de la Restauració -i més havent perdut aquell temps les últimes colònies espanyoles- infligia a les perifèries, i especialment a la catalana, tota mena de prohibicions, suspensions i detencions a tots aquells que s'atrevien a criticar i denunciar la corrupció i no representativitat del sistema polític espanyol.

Així, doncs, Francesc Mestre, a més de franctirador a la pròpia terra, fou un precursor en fer arribar el catalanisme a les Terres de l'Ebre i, alhora, fer saber a la resta de Catalunya que aquestes terres eren tan catalanes com les que més, com pocs anys després va fer l'eminent teòleg i canonge gandesà Joan

Xavier Garcia
escriptor

Baptista Manyà (1884-1976), que també patí persecució des dels temps de Primo de Rivera i no diguem ja amb Franco.

Un i altre -així com el republicà Marcel·lí Domingo, pioner de l'educació social- es rebel·laren, també, com recorda Borja de Riquer, "contra la marginalitat d'aquestes comarques meridionals en economia i cultura". I és que la cosa ve de lluny.